

Kokemuksia fysioterapeuttiopiskelijoiden pariharjoittelusta – mahdollisuuksia ja haasteita

12.6.2025

Työharjoitteluilla on suuri merkitys opintojen aikana tapahtuvassa ammatillisessa kehittymisessä ja kasvussa. Harjoittelut ovat merkityksellisiä kokemuksia, kun opiskelijat pääsevät kokeneiden ammattilaisten ohjauksessa kokemaan aitoja asiakastilanteita ja pääsevät yhdistämään teoriaopintoja käytäntöön.

Harjoitteluihin on liittynyt viime vuosina haasteita, joita opettajan näkökulmasta ovat olleet muun muassa opiskelijamäärien kasvaessa harjoittelupaikkojen riittävyys kaikille, harjoittelupaikkojen ja -mahdollisuuksien oikeudenmukainen ja tasapuolinen jakautuminen opiskelijoiden välillä sekä Seinäjoen ulkopuolella olevien harjoittelupaikkojen täyttämättä jääminen, jos kulkeminen paikalle ei onnistu.

Opiskelijoille harjoittelun alku tarkoittaa uuteen ympäristöön ja yhteisöön tutustumista sekä runsaasti uuden omaksumista. Ohjaajille harjoittelujakso tuo mukanaan vastuun ottamista opiskelijan perehdytyksestä, harjoittelun suunnittelusta ja organisoinnista, ohjauksesta asiakastilanteissa sekä palautteen antamisesta. Harjoittelujaksoihin liittyy paljon kuormittavia tekijöitä sekä opiskelijoille että ohjaajille.

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueella Seinäjoen keskussairaalassa on kokeiltu fysioterapeuttiopiskelijoiden pariharjoittelua ja tästä mallista voisi olla ainakin joiltain osin löytyä mahdollisuuksia vastata harjoittelun tuomiin haasteisiin. Tämä artikkeli pohjautuu Seinäjoen keskussairaalassa ortopedian ja psykiatrian tiimeissä työskentelevien pariharjoitteluissa ohjaajina toimineiden fysioterapeuttien haastatteluun.

Pariharjoittelun toteutuminen Seinäjoen keskussairaalassa

Seinäjoen keskussairaalalla pariharjoittelua on kokeiltu ortopedian ja psykiatrian fysioterapiatiimeissä, joihin opiskelijoille on ollut harjoittelujaksoille paikkoja tarjolla joko kaksi tai neljä. Opiskelijat ovat muodostaneet harjoittelujaksolle työparin.

Pariharjoittelu ortopedian tiimissä

Ortopedian tiimissä opiskelijapari on työskennellyt sekä osastolla että myös poliklinikalla ja ottanut vastuuta myös mahdollisten ryhmien ohjaamisesta. Opiskelijaparille on nimettynä yksi vastuuohjaaja. Osastolla tapahtuvaan harjoitteluun ohjaaja valikoi opiskelijaparille omat potilaat. Opiskelijat ovat saaneet vastuulleen esimerkiksi nilkka- ja lonkkamurtumapotilaat, joiden osastojakson opiskelijat ovat saaneet viedä läpi. Vastuu yksittäisestä potilastilanteesta on toisella opiskelijoista ja toinen opiskelija toimii ikään kuin vertaistukena ja apukäsinä tilanteessa. Opiskelijat tutustuvat etukäteen potilaan esitietoihin ja laativat suunnitelman tilanteen läpi viemisestä. Suunnitelma käydään ohjaajan kanssa läpi ennen käynnin toteutumista. Harjoittelun edetessä opiskelijat saavat luonnollisesti enemmän vastuuta potilastilanteiden läpi viemisessä ja pääsevät viemään parina potilasastilanteita läpi myös ilman ohjaajan läsnäoloa. Tilanteen jälkeen käydään opiskelijoiden ja ohjaajan välillä reflektiokeskustelu. Vastuussa ollut opiskelija kertoo ohjaajalle tilanteesta, saa opiskelijapariltaan vertaispalautteen ja keskustelun myötä ohjaaja saa varmistuksen, että tilanteessa on käyty läpi etukäteen tehdyn suunnitelman mukaiset asiat. Ohjaaja on käynyt myös osastolla olevan asiakkaan kanssa opiskelijoiden toteuttamasta ohjauksesta ja saanut asiakkaalta palautetta opiskelijoiden toiminnasta. Tämä on ollut pääasiassa positiivista ja potilaat ovat saaneet opiskelijoiden toimesta asianmukaisen fysioterapiaohjauksen.

Polikliinisen asiakkaan kohdalla käynti on toteutettu siten, että ohjaaja on muodostanut opiskelijaparin kanssa tiimin ja vastuuta on käynnillä jaettu opiskelijoiden toiveiden ja osaamisen mukaan. Esimerkiksi vastuu haastattelusta ja tutkimisesta on ollut opiskelijaparilla, ja ohjaaja on auttanut kliinisen päättelyn kanssa ja ollut mukana pohtimassa potilaalle sopivia harjoitteita. Tilanteen jälkeen ohjaaja on käynyt opiskelijoiden kanssa palautekeskustelun, ja opiskelijat ovat antaneet toisilleen vertaispalautetta tilanteesta.

Ryhmien osalta opiskelijaparin vastuulla on ollut tekonivelryhmän ohjaaminen. Ryhmään on olemassa valmis sapluuna, joten opiskelijoiden vastuulla on ollut ryhmän toteuttaminen. Ryhmässä on sekä teoriaosuus että harjoitteluosuus ja opiskelijapari on vaihdellut vastuuta. Toinen on ottanut päävastuulleen ryhmästä teoriaosuuden läpi viemisen ja toinen harjoitteluosuuden toteuttamisen ja antanut vertaistukea vastuussa olevalle opiskelijalle.

Pariharjoittelu psykiatrian tiimissä

Psykiatrialla opiskelijapari on saanut vastuulleen osastolla olevan potilaan sekä nuorisopsykiatrian kehotietoisuusryhmän. Psykiatrian osastolla potilaiden osastojaksot ovat usein ortopedian osastojaksoja pidempiä, joten myös fysioterapiakäyntejä on mahdollista toteuttaa useampia, ja opiskelijat ovat saaneet kokemusta myös pidemmän jatkumon toteuttamisesta. Harjoittelun ohjaaja on valikoinut lääkäriltä tulevien fysioterapiapyyntöjen perusteella opiskelijaparille sopivan potilaan. Ensimmäisellä käynnillä ohjaaja on ollut mukana, mutta tämän jälkeen opiskelijat ovat saaneet viedä tapaamiset läpi ja ohjaajan kanssa on käyty reflektiokeskustelut aina tapaamisten jälkeen.

Psykiatrialla opiskelijat ovat saaneet suunnitella ja toteuttaa nuorisopsykiatrian osaston asiakkaille kehotietoisuusryhmän ja viedä ryhmän läpi harjoittelujakson aikana.

Harjoittelun ohjaajien kokemuksia pariharjoittelusta

Ohjaajien kokemukset ovat olleet pariharjoittelusta pääsääntöisesti positiivisia ja samoin myös ohjaajien saama palaute opiskelijoilta. Opiskelijat ovat kokeneet, että he ovat saaneet vastuuta ja päässeet konkreettisesti kiinni työhön, kun ohjaaja on antanut opiskelijaparin viedä tilanteita itsenäisesti läpi. Ohjaajien kokemuksen mukaan heidän on ollut helpompi jäädä potilastilanteissa taustalle ja antaa opiskelijaparille vastuuta, kun opiskelijoita on tilanteessa kaksi. Opiskelijat ovat toimineet potilastilanteissa työparina ja tuoneet toisilleen vertaistukea sekä tilanteeseen että myös palautteen muodossa tilanteiden jälkeen. Usein tilanteiden jälkeen käydyissä palautekeskusteluissa opiskelijat ovat itse nostaneet esiin asioita, joita potilaan kanssa on unohtunut käydä läpi ja näihin on pystytty vielä palaamaan. Ohjaajien kokemuksen mukaan myös dynamiikka vuorovaikutuksen osalta on saanut hyvää harjoitusta pariharjoittelussa. Opiskelijat ovat harjoitelleet keskinäistä vuorovaikutusta sekä tilanteessa toimiessaan että myöhemmin vertaispalautetta antaessaan. Lisäksi potilaan huomio kohdentuu opiskelijoihin, koska he pystyvät tilanteissa täydentämään toisiaan ja ohjaaja on saanut pysyä helpommin taustalla.

Lisäksi pariharjoittelun hyvinä puolina ohjaajat ovat kokeneet opiskelijoiden toiselleen antaman tuen koko harjoittelun ajan. Sopeutuminen harjoittelupaikalle on sujunut helpommin. Opiskelijat ovat tuoneet harjoittelupaikalle myös teoriatietoa osastotuntien muodossa. Tiedonhankinnalle on ollut harjoittelupaikalla tarvetta, mutta useinkaan tälle ei ole riittävästi aikaa. Opiskelijaparille on ollut mahdollista antaa tehtäväksi teoriapaketin koostaminen ja esittäminen. Opiskelijaparina on ollut helpompi tehdä tiedonhankintaosuus ja viedä osastotunti esityksenä läpi, kun vastuuta on saatu jaettua. Opiskelijoiden hyödyntäminen tiedonhankintaan on keventänyt myös ohjaajan työsarkaa, kun opiskelijoille on ollut osoittaa selkeä tehtävä, joka ei vaadi ohjaajan läsnäoloa ja ohjaajalle vapautuu aikaa omiin töihin ilman painetta opiskelijoiden ohjelmasta.

Ohjaajien kokemia haasteita pariharjoittelussa

Selkeimmäksi haasteeksi ohjaajat nimeävät persooniltaan ja toimintatavoiltaan erilaiset opiskelijat. Ohjaajat ovat pohtineet, että kuinka he pystyvät huomioimaan erilaiset opiskelijat niin, että jokainen kokee tulevansa huomioiduksi ja saavansa tasapuolisen kohtelun harjoittelun ohjaajalta. Tilanteet etenevät helposti niin sanotusti vahvemman persoonan ehdoilla, toisen jäädessä taka-alalle. Tätä on ainakin osittain pystytty ratkaisemaan vastuun jakamisella eli kumpikin opiskelija on saanut oman vastuuasiakkaan ja hänen vastuullaan on ollut asiakastilanteen läpi vieminen.

Pariharjoittelun onnistuminen edellyttää opiskelijoilta kykyä ottaa ja kantaa vastuuta. Tilanteisiin tulee perehtyä etukäteen ja suunnitelmat täytyy olla valmiina. Mikäli etukäteisperehtymistä ja tilanteiden suunnittelua ei ole tehty kunnolla, ei opiskelijalle pysty antamaan asiakastilanteesta vastuuta ja pariharjoittelu ei enää palvele tarkoitustaan.

Vertailuna opinnäytetyö tiimioppimisesta hoitotyön harjoittelujaksoilla

LAB-ammattikorkeakoulussa tehdyssä opinnäytetyössä tuodaan esiin opiskelijoiden kokemuksia tiimioppimismallista. Tiimioppiminen toteutui vanhusten palvelukodissa, jossa sairaanhoitajaopiskelijatyöparit saivat vastuulleen viiden asukkaan päivittäisen neljän harjoitteluviikon ajaksi. Opiskelijat toivat opinnäytetyössä hyvinä kokemuksina esiin muun muassa vastuun saamisen ja kokemuksen itsenäisestä työskentelystä. Opiskelijaparin tuki ja hyvä ryhmähenki auttoivat jaksamaan harjoittelussa, ja työparin kanssa tehtävä ongelmanratkaisu auttoi kehittämään ajattelua ja tuki oppimista. (Jäärni, S.& Karjunen, T. 2020.)

Haasteina koettiin puutteellisen perehdyttämisen aiheuttama epävarmuus, opiskelijaparin yhteistyön vaikeudet sekä liian nopea itsenäisen vastuun saaminen, jonka opiskelijat kokivat kuormittavaksi. (Jäärni, S.& Karjunen, T. 2020.)

Lopuksi

Sekä Seinäjoen keskussairaalalla toteutuneet pariharjoittelut että LAB-ammattikorkeakoulussa tehdyn opinnäytetyön antama tieto nostavat esiin samankaltaisuuksia pariharjoittelun hyvistä puolista ja haasteista. Pariharjoittelun onnistunut toteutuminen vaatii ohjaajalta etenkin alkuvaiheessa opiskelijaparin hyvää perehdyttämistä, sopivien asiakastilanteiden kartoittamista ja myös opiskelijoiden osaamisen ja persoonien kartoittamista. Onnistuessaan pariharjoittelut kehittävät opiskelijoiden osaamista, taitoa reflektoida omaa tekemistään ja antaa mahdollisuuden oppia vertaiseltaan. Opiskelijat joutuvat ottamaan ja kantamaan vastuuta eri tavalla, kun ohjaaja ei välttämättä ole tilanteessa mukana ja ohjaajalle joutuu tilanteen jälkeen antamaan reflektiivisen ja rehellisen palautteen, koska tilanteessa on ollut toinen opiskelija tarkkailijana ja näin ollen palaute tilanteesta tulee myös toiselta opiskelijalta. Ohjaajan taakka kevenee harjoittelun edetessä, jos opiskelijaparille voi antaa itsenäistä vastuuta työstä ja palautekeskusteluissa annettu vertaispalaute antaa

lisää syvyyttä harjoittelun ohjaukseen.

Pariharjoittelumahdollisuuksien lisääminen tarjoaisi apua myös harjoittelupaikkatilanteeseen opiskelijaryhmien kasvaessa. Oikeudenmukaisen ja tasapuolisen jakautumisen vuoksi ei voida olettaa, että auton omistavat tai auton käyttömahdollisuuden omaavat kulkevat harjoitteluissa kauempana. Hyviä harjoittelupaikkoja maakunnista on jäänyt täyttämättä, kun opiskelija ei pääse harjoitteluun kulkemaan. Pariharjoittelu antaa lisää mahdollisuuksia, kun opiskelijat pystyvät jakamaan kulkemiseen liittyviä kustannuksia,

Riku Uusi-Jaakkola
fysioterapian lehtori
SEAMK

Asiasanat: pariharjoittelu, fysioterapeuttiopiskelijat, fysioterapia

Lähteet

Jäärni, S.& Karjunen, T. (2020). Hoitotyön opiskelijoiden kokemuksia tiimioppimisesta ammattitaitoa edistävässä harjoittelussa. [AMK-opinnäytetyö, LAB-ammattikorkeakoulu]. Theseus. https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2020061919164